

Resultaten PFAS voedselveiligheidsonderzoek Westerschelde bekend

Vis en garnalen uit de Westerschelde bevatten dermate veel PFAS dat wanneer je ze zelf vangt je ze beter niet kan opeten. Zelf geraapte schelpdieren uit de Westerschelde kunnen in beperkte mate geconsumeerd worden. Deze conclusies trekt GGD Zeeland op basis van het onderzoek naar PFAS in producten uit de Westerschelde, dat het RIVM heeft gedaan in opdracht van de Provincie Zeeland.

Er wordt steeds meer duidelijk over de schadelijkheid van PFAS en de hoeveelheid PFAS die in de Westerschelde zit. Over wat dit betekent voor het eten van vis, zeegroenten en schelpdieren was nog weinig onderzoek gedaan. Dit was in november 2021 aanleiding voor de Provincie Zeeland, na overleg met de betrokken ministeries, om opdracht te geven aan WUR en het RIVM om onderzoek te doen naar de voedselveiligheid in de Westerschelde. Het onderzoek en daarmee de conclusies en adviezen beslaan het gebied tussen de lijn Vlissingen-Breskens en de Belgisch-Nederlandse grens.

Consumptie uit Westerschelde in beperkte mate mogelijk

Uit het onderzoek (link naar RIVM-rapport) blijkt dat volwassenen slechts heel beperkt, vis-, schaal- of schelpdieren uit de Westerschelde kunnen eten. Bij de berekeningen is aangenomen dat mensen de verschillende producten niet tegelijk eten.

Voor lamsoor wordt aangegeven dat hierin weinig PFAS zit. Het is vanwege het seizoen niet gelukt een voldoende goed zeekraalmonster te verzamelen. Op korte termijn worden wel resultaten verwacht van zeekraal dat is verzameld door een zeegroentesnijder. Op basis daarvan zal worden gekeken of de meetresultaten vergelijkbaar zijn met de lamsoor-metingen.

GGD-advies

GGD Zeeland blijft na het lezen van de bevindingen door WUR en het RIVM bij het eerder gegeven advies om geen zelf gevangen vis en garnalen te eten uit de Westerschelde. Dit advies is in lijn met het advies van het Voedingscentrum, dat het eten van zelf gevangen zoetwatervis uit Nederlandse wateren afraadt. Ook het GGD-advies om de consumptie van zelf geraapte mosselen en oesters uit de Westerschelde te beperken tot niet meer dan tien keer per jaar blijft van kracht. Het is beter om vis, garnalen, schaaldieren en zeegroenten in de winkel te kopen omdat omdat deze producten afkomstig zijn van minder of niet vervuilde gebieden. Ook worden bij producten uit de supermarkt de concentraties van andere mogelijk schadelijke stoffen gecontroleerd. Op basis van PFAS kan weliswaar onbeperkt lamsoor worden gegeten, maar naast PFAS komen mogelijk ook andere schadelijke stoffen vanuit de industrie in de Westerschelde terecht. Die stoffen zijn nog niet onderzocht. Daarom adviseert GGD Zeeland om lamsoor met mate te eten.

Gezondheidskundige grenswaarde

Door het RIVM is onderzocht hoeveel van de verschillende producten uit de Westerschelde geconsumeerd kunnen worden voordat de gezondheidskundige grenswaarde voor PFAS wordt overschreden. Dit is bovenop wat mensen al binnenkrijgen via drinkwater en ander voedsel. Vorig jaar werd bekend dat inwoners van Nederland hierdoor al meer binnenkrijgen dan de gezondheidskundige grenswaarde. Drinkwater en gevarieerde voeding zijn belangrijk om gezond te blijven, zelfs al krijg je hiermee PFAS binnen. Mensen kunnen zelf weinig doen om PFAS in voedsel en drinkwater te vermijden.

Oostelijk en westelijk deel

De berekening van het RIVM is gebaseerd op producten die in november 2021 zijn bemonsterd. De producten zijn afkomstig van het gebied Vlissingen/Breskens tot aan de Belgisch-Nederlandse grens in de Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen. De marges in het aantal keer dat een product kan worden gegeten komen door onzekerheden over lage concentraties PFAS in de producten. Bij oesters en mosselen hangen de concentraties af van de plek in de Westerschelde waar ze zijn geraapt. Het rapport laat zien dat bij oesters en mosselen er sprake is van een verloop in PFAS-concentraties tussen het oostelijk en westelijk deel van de Westerschelde. Zo zijn lagere concentraties gemeten in het westelijk deel van de Westerschelde dan in het oostelijk deel.

PFAS coördinatoren

Maarten de Hoog en Liz van Duin zijn de door Zeeland en Den Haag aangestelde PFAS coördinatoren die aan het werk zijn om de PFAS problematiek aan te pakken. Maarten de Hoog: "Alle

onderzoeken en rapporten over PFAS leveren ons en alle betrokken partijen de nodige en gedegen informatie op die ons heel erg kan helpen. De uitkomsten van dit voedselveiligheidsonderzoek zijn helaas niet verrassend, maar wel des te meer reden om de PFAS problematiek in Nederland, Vlaanderen en heel Europa hoog op de agenda te houden.”

Westerschelde geen productiegebied mosselen en oesters

De Nederlandse Visserijbond en PO Delta Zuid hebben enkele weken geleden hun leden opgeroepen om niet meer in delen van de Westerschelde op garnalen te vissen. De Rijksoverheid steunt deze oproep en werkt op Europees niveau aan de vaststelling van maximale limieten voor PFAS in vis, garnalen en weekdieren, waarmee de verkoop van die producten verboden wordt als ze te veel PFAS bevatten. De maximale limieten kunnen naar verwachting in 2023 ingaan.

De Westerschelde is géén productiegebied voor mosselen en oesters; ze worden daar niet gekweekt en gevestigd. Mosselen en oesters uit de Westerschelde komen dus niet in de winkel en horeca.

Gekochte mosselen en oesters komen van andere locaties en hiervoor gelden de maximum consumptiehoeveelheden dus niet.

Betrokken partijen

Bij het onderzoek zijn veel partijen betrokken:

- Provincie Zeeland is opdrachtgever voor het onderzoek
- Het Rijk betaalt het onderzoek
- Wageningen Marine Research en Wageningen Food Safety Research hebben monsters verzameld en geanalyseerd
- RIVM voert de risicobeoordeling uit
- GGD Zeeland stelt adviezen op voor wat betreft het consumeren van zelf gevangen vis, garnalen en dergelijke uit de Westerschelde
- Ministerie IenW is betrokken als verantwoordelijke voor de waterkwaliteit van de Westerschelde
- Ministeries van LNV, Ministerie VWS en NWWA

Naar aanleiding van het eerdere tussentijdse onderzoek in februari, zijn de volgende berichten verschenen:

[Tussentijdse resultaten PFAS-voedselveiligheid onderzoek bekend | Provincie Zeeland](#)

[GGD Zeeland adviseert \(sport\)vissers uit voorzorg geen zelf gevangen vis te consumeren uit de Westerschelde - GGD Zeeland](#)

+ link naar RIVM rapport